

МЕТОДЪТ НА ПРОЕКТИТЕ КАТО ФОРМА НА ДЕЙНОСТНО ОБУЧЕНИЕ ПО ИКОНОМИЧЕСКА ИНФОРМАТИКА ЗА ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

Мария З. Черпокова

Професионална гимназия по икономика „Карл Маркс“, България, Смолян, ул. „Елица“
№1

***Резюме:** В статията се разглежда дейностното обучение в учебния процес и приложението на методът на проектите за оптимизиране усвояването и затвърдяването на знания. Методът спомага за овладяване на умения за екипна дейност, самостоятелно да организират учебния процес и да поемат отговорност към изпълнението на поставени задачи.*

***Ключови думи:** дейностното обучение, методът на проектите, умения, екипна дейност.*

PROJECT METHODS AS A FORM OF ACTIVE EDUCATION IN ECONOMICS INFORMATICS TO IMPROVE THE VOCATIONAL EDUCATION OF THE STUDENTS

Maria Z. Cherpokova

“Karl Marks” Vocational High School of Economics, Bulgaria, Smolyan, №1 “Elitsa” street

***Summary:** The article examines the learning activities in the learning processes and the application of the project methods to optimize the learning and consolidation of knowledge. The method helps to acquire skills for team work, to organize the learning process on its own and to assume responsibility for the implementation of assigned tasks.*

***Keywords:** business training, project methods, skills, teamwork.*

Модерният живот налага да се владее голям обем информация и умения за нейното непрекъснато обогатяване, обработване и прилагане. През последните години настъпиха промени в образователната дейност, свързани с търсенето и създаването на приложими модели, на иновативни педагогически практики, целящи намирането на решения, които водят до очаквано добър резултат и усъвършенстване на образователната система. Необходимо е използването на нови педагогически и образователни технологии и техники на обучение, ориентирани към главната ценност в образователната система – ученика, които да осигурят усвояване и интерпретиране на учебното съдържание и да стимулират разгръщане на неговия личностен потенциал. В тази обстановка съвременното образование търси пътища за решаване на проблемите

си. На дневен ред е необходимостта от преосмисляне на теоретичните виждания и обновяване на практическите решения. Учебните заведения трябва така да подготвят учещите, че те да могат да се справят сами с трудностите в живота. Теоретичните знания не са достатъчни за това.

Професионалната подготовка по икономическа информатика е тясно свързано както с обучението по информационни технологии, така и с всички останали предмети. По този начин се създават условия за комплексно развитие на учещите и за интегриране на придобитите научни знания и умения.

Всичко това налага появата и използването на дейностноориентирания подход и неговото прилагане, където учещите не са пасивно възприемащи слушатели на инструкции и наставления. Те трябва възможно по-често да извършват действия заедно с преподавателя, от което да има реален резултат с практическо приложение.

Обществено-икономическите потребности за подготовка на съвременната личност да се развива, общува и реализира е мотив за избор на темата. В съответствие с това се засилва вниманието върху учещия и неговите индивидуални потребности и възможности в обучението. Учебният процес се ориентира към развиване на умения за самостоятелно придобиване на знания и обработване на информация, решаване на проблеми от реалната действителност и анализ на практическия опит. В непосредствената учебна практика тези реалности изискват от учещи и преподаватели от една страна по-добро взаимно опознаване и себепознаване, от друга, от теоретична гледна точка, повишават изследователския интерес към субекта и към избора на методи и подходи за успешно реализиране на процесите както на възприемане и прилагане на нова информация, така и на придобиване на комуникативни

Същност на дейностното обучение

В своята същност дейностното обучение е прилагането на училищните знания в практически действия в процеса на обучение. Дейността играе най-важна роля при утвърждаване на личността и има голямо значение за провеждане на обучението. Връзката на физическата активност на човека и неговата интелигентност е основание за налагане на дейностното обучение в училище. В основата на този метод е взаимодействие между учителя и учениците. При различните ученици ученето има индивидуален характер-за едни това е непосилна задача, за други усвояване, но невъзможност да го приложат, а за трети лекота при усвояване на теоретични и практични знания. Обучението от страна на учителя също е строго индивидуално. В преподавателската си дейност учителят на преподаване. Преподавайки учебния материал, учителят неминуемо вмъква свои схващания, настроения, възгледи, мироглед и идеология. Взаимният процес също е строго характерен-отделните ученици различно усвояват знания от преподавателя.

Исторически данни

Връзката на физическата активност на човека и неговата интелигентност е основание за налагане на дейностното обучение в училище. Още в края на 19 век значими педагози се опитват да въведат такава теоретична идея - Песталоци, Фрьобел, Петерсен и други.

Педагозите дефинират дейностното обучение според своите различни виждания и повлияни от различни философски направления:

- Реформаторско движение- Ellen Key- противопоставя се на утвърдените досегашни традиции и предлага обучение от домашен тип: малка група от добре подбрани приятели.
- “Метод на проектите”- Дюи- Килпатрик- правят методическа обосновка за осъществяване на практическо учене; разглеждат демокрацията като начин на морално поведение.
- Педагогическа система на Монтесори- заобикалящата действителност е база за практическо учене.

Най-разпространена форма е “методът на проектите”-допълнение на учебната програма със значими от живота теми. Този метод се прилага и успоредно с фронталното обучение като се набляга на индивидуалните интереси в рамките на учебното съдържание. Голямо внимание се обръща на систематизиране и представяне на резултатите от проекта, нарича се още проектно-ориентирано обучение.

Методът на проектите като форма на дейностно обучение

Работата на учителите е базирана на повишаване на практическата насоченост с цел развиване на професионалните компетентности на обучаваните, като например, развиване на умения за работа в екип, за разработване и представяне на проект, информационни и комуникационни умения.

Проектния метод може да се третира като заместител на класно-урочната система. Като характеристики може да се посочи връзката с реалния живот и индивидуалния опит на учениците, свързаността с други учебни предмети, връзката на учениците с учителя в училище и извън него, прилагане на знанията в реални условия, повишаване на активността и други. По този начин методът на проектите спомага за усвояване на три основни вида опит:

- екологичен- свързване вътрешните импулси с външната среда;
- естетически и технически-създава продукти,които променят и съхраняват мнението за тази личност;
- личен -утвърждаване при социални действия и обществени задачи.

За организиране на методът на проектите най-голямо внимание се обръща на диалогът учител-ученик, за да се конкретизират задачите и определят групите. Този вид метод се провежда за по-дълго време, обикновено една седмица в края на учебната годината или в края на учебен раздел. Спазват се някои важни етапи при планиране:

- Избор на тема;
- Структуриране на работата и изграждане на работен план;
- Провеждане на работата;
- Представяне на резултатите;
- Оценка.

Видовете дейностно обучение се дефинират според предметите, учебните групи, кой е ръководител, място на провеждане, коопериране и време.

Конкретизиране на метода

Ако в процеса на обучение по икономическа информатика използваме дейностно обучение и по-точно методът на проектите се очаква повишаване ефективността на учебния процес при усвояване и затвърдяване на знания и оптимизира личностното развитие на учещите. Необходимо е да създадем ясни правила за измерване степента на усвояването на знания и практически умения.

Важен и сравнително труден е подготвителният етап. В годишното разпределение на преподавателя това трябва да присъства и съответните теми, които трябва да бъдат предложени на учениците. След това е необходимо да се формулират индивидуални изисквания, които се изготвят от учителя и в нашия случай да са съобразени с ДИ. Работата върху тях ще изисква от учениците да усвоят необходимите според програмата знания и да получат необходимия опит. Желателно е, темите да се разпределят според сложността им, но това не е задължително. Ученикът трябва да има възможност да избере темата на проекта. Пред преподавателят стоят някои изисквания:

- Задачата да е съобразена с предстоящия изпит и да цели успешна подготовка за ДИ по практика на професията и специалността.
- Да се анализират интересите и постиженията на учениците при използването и създаването на интернет приложения, в частност участието на учениците в предстоящи състезания по "Информационни технологии".
- Да се обобщят и анализират резултатите, за да се потвърди или отхвърли ефикасността на този метод на обучение в конкретния случай.
- Да се направят препоръки за усъвършенстване на използвания метод.

Учебната програма по Икономическа информатика, в професионално направление „Приложна информатика”, професия „Икономист-информатик”, в специалността „Икономическа информатика” е за придобиване на трета степен на професионална квалификация и е актуална, целяща да обхване възможно най-много модули от информационните технологии, като акцента пада върху решаване на комплексни практически задачи.

В 12. клас през втория учебен срок с 48 учебни часа се изучава модулет **„дизайн и управление на Web site ”**

Целта на обучението е проектиране и програмиране на web сайтове с практическо приложение. Една от задачите е изработване на сайт на учебно-тренировъчната фирма (УТФ), в която учениците работят.

- На учениците се предоставят учебни помещения, в които да могат да работят в малки групи и да имат възможност да ползват компютри, интернет и други медии, осигуряващи бърз достъп до информация.

- Учениците трябва да имат възможност да търсят и събират информация за изпълнението на поставените задачи. Ролята на преподавателя само като “носител на

знания“ изцяло се променя, обучаващият не е само източник на нова информация, но и съветник и консултант на учещите.

- Преминава се през някои основни стъпки /етапи/:

1. Избор на тема, структуриране на работата и изграждане на работен план. Учещите се запознават със задачата-това са предварително изготвени изисквания и указания за изработване на уеб сайт. Проблемата, с която ще се занимават го избират от предложените теми, според индивидуалните си интереси. Във връзка с учебното съдържание, при поставена цел-успешна подготовка за ДИ по практика на професията и специалността се реализира проект, като дейността на учениците е свързана с подготовка на материали и изготвяне на уеб сайт. След това учениците решават заедно с преподавателя, какво знаят вече и от какви допълнителни познания и способности ще се нуждаят за разработването. Учещите формулират целта, която трябва да изпълнят и изготвят план за постигането ѝ. По време на този етап се осъществява и разпределяне на учениците в групи, цели се те да имат равностойни възможности. Групите са общо 7 за класа.

2. Провеждане- етапът включва самата работа на учещите по решаването на проблема и постигането на целите. Те търсят, изпробват и структурират събраната информация. Опитват се да организират процеса на протичане на цялата си дейност и започват да изпълняват отделните стъпки по нея. Едновременно с това, учещите се подготвят за фазата на презентацията на решението, продукта от съвместната им работа.

3. Презентация и оценка. По време на последния етап от прилагането на дейностноориентирания подход се извършва презентацията на резултатите от съвместната работа на учещите. Те представят продуктите от работата си с методът на проектите, дискутират по тях и ги оценяват в зависимост от начина им на изготвяне и тяхното практическо приложение. Оценяването се извършва както от преподавателя, така и от самите ученици.

Целта е да се установи до каква степен използването на проектното обучение по икономическа информатика ще допринесе, учениците да повишат своите знания и умения в областта на уеб дизайна и практически да прилагат наученото, в резултат на което самостоятелно да създават уеб сайт.

Разглеждат се две групи учениците от 12 клас на училището. Направени са /изисквания/ задачи с еднаква трудност върху учебния материал по подобие на задачите от изпита по практика на професията. След приключване на работа, учениците презентират резултатите от работата си. Дейността на учениците от 12. клас е свързана с овладяване на теоретични знания и практически умения за самостоятелно създаване на сайт:

- Учебната дейност която се осъществява с ученици като класовете се делят на групи.
- Учебна единица е 2 седмици по 3 часа за всички етапи

Резултати и изводи

Обект на доклада е дейностноориентираният подход в обучението по икономическа информатика и приложението му в обучението по конкретната учебна дисциплина. Установи се, че използването на дейностноориентирания подход и по- точно методът на проектите повишава ефективността на учебния процес при усвояване и затвърдяване

на знания и оптимизира личностното развитие на учещите. За изпълнението на посочените задачи е използван педагогически експеримент като изследователски метод. Най-показателни са оценките на групите като количествени показатели.

Системата за оценяване е следната:

- Максималният брой точки от всички задания е 60.
- Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно НИП за специалност „Икономическа информатика“.
- По следната формула се извършва изчислението на цифровата оценката:

Цифрова оценка = общият брой точки : 10.

- Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Няма оценка по малка от добър (3.90), за разлика от предходни индивидуални практически проверки. Методът успешно може да се прилага по учебния предмет, ефективен е. При него се осъществява комбиниране на особеностите на проектното и традиционното обучение. Резултатите дават реална преценка за знанията и уменията на учениците за предстоящия изпит и успешната подготовка за ДИ по практика на професията и специалността. Методът е ефективен и има редица положителни страни.

Учебното съдържание в обучението по предмета не се определя само от овладяване на една специфична урочна единица, а се използва комплексното познание на учещите за действителността.

-Методът е ориентиран към учещите и проявата на тяхната активност. Това означава, че обучение се организира въз основа на опита и индивидуалните интереси на учещите. Те се включват активно в планирането, разработването и оценяването на учебния процес. По този начин учениците се научават самостоятелно да усвояват знания, да решават проблеми, да вземат решения и да ги прилагат на практика при изпълнението на различни дейности.

-Методът е ориентиран към създаването на продукт. Централно място при прилагане на дейностноориентирания подход в обучението заема резултатът, продуктът от съгласуваната дейност между преподавателя и учещите. Той има конкретна стойност, която се определя от приложението му в практиката.

-Методът е ориентиран към протичането на процес. Най-важното условие за протичането на учебния процес е съществуването на взаимна дейност. Учещите обсъждат в екип, планират, вземат решения и изпробват резултатите от тях при изпълнението на различни дейности. По този начин у тях се формира професионална, методическа и социална компетентност, които те използват при оценяване на обучението в часовете.

-Методът е междупредметен. При дейностноориентирания подход учениците използват знанията си, които имат по всички учебни предмети. Много често учители, които преподават по различни дисциплини, прилагат в екип дейностноориентирания подход.

но може да доведе и до следните затруднения:

Заклучение

От дефиницията и основните характеристики може да се обобщи, че при използване на дейностноориентирания подход учещите сами поемат отговорност за това, което

вършат, проявяват самостоятелност при вземане на решения и готовност за работа в екип. Те разрешават проблеми, планират и създават продукти с практическо приложение, въз основа на всички вече усвоени от тях знания. Всичко това стимулира тяхната мотивация за работа, творческа дейност, проява на методическа и социална компетентност. Прилагането на проектния метод спомага за бързото усвояване по интересен начин на знания. Благодарение на този подход учениците изграждат личностни умения, които намират приложение както в училищната среда, така и в живота. Необходимо е освен това да се отбележи, че с помощта на дейностноориентирания подход учещите работят с удоволствие по поставените им задачи. Прилагането на дейностноориентирания подход в учебния процес не само оптимизира усвояването и затвърдяването на знания, но и влияе ефективно върху личностното развитие на учениците. Те овладяват умения за екипна дейност, научават сами да организират учебния процес и да поемат отговорност към изпълнението на поставени задачи, не изпитват притеснение от свободно изразяване на становище по дадена тема като същевременно проявяват толерантност към мнението на другите, получават възможност за търсене и обобщаване на информация от различни източници. За успешното използване на дейностноориентирания подход в обучението е необходимо активно сътрудничество и взаимодействие както сред самите ученици, така и между учител и учещи.

Използвана литература

Андреев. М. Процесът на обучението. Дидактика. София. УИ „Св. Климент Охридски”. 2000.

Банчева-Георгиева. В. Методика и организация на работата по проекти. Образование и квалификация, 2005.

Бижков. Г. Методология и методи на педагогическите изследвания. София. Аскони-издат. 1995.

Бижков, Г. Педагогическа диагностика. Ун.изд. „Св. Кл.. Охридски”. 1989.

Василев Д. “Проверяването и оценяването на знанията в обучението”

Ганчев. Г. М. Делчев. Бр. Нонова. Методика на педагогическите изследвания. Ст. Загора. ИК „Кота”. 2004.

Рахнев А., Дичева Т. Ангелова Е., Анева С., Обучение, базирано на проекти с използване на Microsoft office 2003, Университетско издание „Паисий Хилендарски“, 2009.

Герджикова Н. Провеждане и диагностика на обучението в класната стая. София, Аскони-издат. 2007. стр.189-210

Данев А., Могилкова И, Антова М., Николова М., Банчева Т., Икономическа информатика - том 1 , изд. „Мартилен“, София, 2004.

Данев А., Станчева Д, Банова Е., Момчилова Е., Антова М., Георгиев Х., Икономическа информатика - том 2 , изд. „Мартилен“, София, 2005.

МОН, Държавни образователни изисквания:
<http://www.mon.bg/?go=page&pageId=1&subpageId=25>.

Уебсайт: <http://uchit.net/catalog/Pedagogika/136933/>

<https://doc4web.ru/pedagogika/proektnobazirano-obuchenie-po-informacionni-tehnologii-klas.html>